

jemnega listka razvidi, razsodba prve sodnije dne 14. aprila 1881, pa brez prepisa zapisnika o izpovedbi prič dostavila in je toženi J. H. že sub. praes. 16. aprila 1881, št. 1462, za ta prepis prosil, kateri se mu je vsled prejemnega potrdila dne 23. aprila 1881, izročil, in da je potem toženi J. H. svojo apelacijo sub. praes. 25. aprila 1881, št. 1542, „torej v smislu §. 44. sumaričnega postopanja o pravem času“ vložil; uvaževaje torej, da razsodba višje deželne sodnije ddo. 8. junija 1881, št. 6908, s katero se je apelacija toženega J. H. kot prepozno vložena zavrgla, ni opravičena; glede na to pa, da v predležem slučaju višja deželna sodnja le z ozirom na apelacije obeh strank razsoditi more; — razsodbo višje deželne sodnije ddo. 8. junija 1881, št. 6908, popolnoma ovrгло in višej deželnej sodnji naložilo, v stvari samej iz nova razsoditi in v tej novej razsodbi tudi na stroške predležčega revizijskega rekurza ozir jemati.

F. H.

O novem zakonu gledé dedinskega nasledovanja pri kmetijah.

Nadsodnije načelnik pl. Waser pozval je notarsko in odvetniško komoro v Ljubljani, da bi se izrekli o potrebi ali nepotrebi novega zakona, s katerim naj bi se spremenilo dedinsko pravo pri kmetijah. Mnenji, oddani po teh korporacijah si dijametralno nasprotujeta. Ker sta te dve izjavi pravnega pomena priobčujemo jih v naslednjem.

Mnenje kranjskih notarjev razdeljeno je po posameznih vprašanjih ter se v glavnem svojem načrtu nekako tako-le glasi:

A. H glavnemu vprašanju.

Ali bi bil za kraljestva in dežele, zastopane v državnem zboru, zakon zadevajoč dedinsko nasledovanje za male posestnike primeren?

Temu vprašanju nasproti menijo notarji kranjski, da morajo svoje iz tukajšnjih razmer sledeče prepričanje tako-le izraziti:

Razdelitev na jednake dele kmetskih dedšin med posestnikove otroké, koje menda c. kr. vlada z vprašavnim zakonom o dednem

nasledovanji zabraniti hoče, se na Kranjskem in tudi večinoma v sosednih deželah v največjih slučajih s tem faktično zabrani, da posestnik jednega svojih moških naslednikov, (kojega izvolitev svoji vdovi, jednemu ali tudi več možem družine ali srenje, in slednjič tudi sodnji prepusti), v prevzetje dedščine določi, ter mu da nalog, da izplača sodedičem ekvivalente iz dedščine, in sicer tedaj, ko dosežejo sodediči fizično polnoletnost ali pa, ko izstopijo iz do tedaj skupnega hišnega gospodarstva; med tem ga pa od obrestenja dedščinskih delov proti temu oprosti, da dotičnega sodediča zastonj vzdržuje, kateri zadnji pa je zopet zavezan, da glavnemu dediču pri gospodarstvu pomaga.

Kjer pa ni take naredbe umrlega, tam se z malimi izjemami dediči s pogodbo tako sporazumé, da na podobni način jednemu izmed njih zapuščino prepuste, in kjer mora do prejšnje sodnijske cenitve posestva priti, tam se ta že iz navade s premislekom na to, da bo posestnik izhajati mogel, izvrši.

Namen, katerega ima visoka vlada pred očmi, se potem takem že v največjih slučajih brez posebnega zakona o dednem nasledovanji pri kmetih doseže. Vender pa je kolegij kranjskih beležnikov za to, da se za izjemne slučaje, v katerih ni niti oporoke posestnikove, niti pogodbe mej dediči, zakon izda, kateri bi v glavni stvari obsezal normo, da je k nasledovanju v zapuščini malih posestnikov, ako ni dotične oporočne ali pogodbine določbe posestnika oziroma njegovih dedičev, le po tem posebnem zakonu o dednem nasledovanji poklicani dedič opravičen, kateri naj bi bil kakor prvi dedič (Anerbe) pred svojimi sodediči deležen posebnih prednostij, ki naj bi se tudi po ravno tem zakonu določile.

Ker, akoravno bi tak zakon v manjšini slučajev do rabe dospel, bil bi vender za razmere malega posestnika ugoden in želje vreden, in sicer ne samo zaradi tega, ker bi se s tem gospodarstvenemu nasledniku, ki je vsled dedinskih dolgov v zadregi, dedinskim upnikom nasproti olajševanja priznala, temveč tudi zaradi tega, ker bi se vsled skrčenja pravice v nasledovanji zapuščine na jednega dediča zabranilo škodljivo stanje lastninske skupnosti.

Posebno pa, — tega kolegij beležnikov ne more dosti poudarjati — bi bil vprašavni zakon zaradi tega zlasti koristen, ker bi se ravno v zagotovljenje izraženega namena tega zakona, da se namreč daljno zadolževanje malega posestnika zadržuje in da

se sploh kmetški stan v novo oživi in pred poginom reši, na vsak način morale tudi še druge zakonite reforme ukreniti, katere so potrebne, da se druge napake odpravijo, ki prouzročujejo dandanes še veliko bolj zadolženje malega posestnika, kakor razdelitev kmetških dedštin.

Kolegiju kranjskih beležnikov je posebno glede slednjč izraženega motiva na srci, da poudarja, da morajo po njegovem mnenji vsa še tako dobrohotna prizadevanja visoke vlade, da bi si opomogel kmetški stan, brezuspešna ostati, ako se mnogobrojne druge na malega posestnika — ne glede na jednako razdelitev dedščin — že davno slabo vplivajoče napake zakonodajstva in prakse, posebno v pristojbinskih stvareh in v sodnijskem obravnavanju, korenito ne odpravijo.

K tem napakam spadajo posebno — razen trdih davkov — nejasnost in neusmiljenost zakona o pristojbinah z brezozirnimi in kratkimi plačilnimi obroki, kateri zakon pri kmetih z zamenjalnimi pogodbami, z nasledovanjem v slučajih smrti, pri katerih dogodjajih družbinsko premoženje vedno isto ostane, ravno tako ravná, kakor s posestnimi spremembami v kupčijah za dobiček itd.; k omenjenim napakam spada dalje vsled nepotrebnih formalitet, v zvezi z ravno istim zakonom o pristojbinah, prouzročena nemogočnost, da bi se po želji porabil realni kredit, potem pa tudi mnogobrojne drage in praktično nič vredne okolnosti v nepravdnem obravnavanju; dalje v slučajih, ko ni maloletnih dedičev, popolnoma nepotrebno primoranje k zapuščinski obravnavi, in specijelno v slučajih, ko kako deželno-knjižno zemljišče, in naj si bode v obsegu tudi lo nekaterih sežnjev, k zapuščini posestnika spada, nastopajoča, obravnavo jako zadrževajoča in podraževajoča kompetenca sodišča; potem zahtevanje sirotinskega zavarovanja tudi najmanjših dedinskih in volilnih svot; površna osnova beležniškega instituta in le vsled te osnove v mnogih ozirih škodljivo primoranje k legalizaciji, kakor tudi le iz te slabe osnove izvirajoči pogreški beležniškega tarifa, in konečno poleg tega vsega notorične mizerije še vedno veljavne civilne pravde.

Beležniški kolegij nikakor nima napačnega prepričanja, kakor da bi se tukaj le površno z malimi besedami omenjena vprašanja o reformah kmalu in lahko rešiti dala; ravno nasprotno rad pripoznava ovire v celej velikosti, ki se še tako odkritosrčnim in

energičnim prizadevanjam za reforme protistavlja. Toda že istinitost, da se za reformo resno deluje, dozdeva se beležniškemu kolegiju neizmerne vrednosti, in ravno zaradi tega, ker je popolnoma prepričan, da visoka vlada, ako jej je na tem ležeče, kar je brezdvomno, da reši za vedno malega posestnika, to le roka v roko z ravno tako resnim prizadevanjem za vse druge naštete reforme doseči more, ravno zaradi tega pozdravlja kolegij kranjskih beležnikov namen izdajanja posebnega zakona o dednem nasledovanji kot garancijo za to, da se bodo konsekvntno in kolikor mogoče hitro izdaval zakoni, ki so pogoj za prospah nameravanega zakona o dedinskem nasledovanji.

B. Na specijelna vprašanja odgovarja tako-le:

ad 1.

S katerimi znaki naj bi se kmestka posestva zaznamovala, katera bi se morala temu zakonu podvreči, ali s fiksiranjem minima ali maksima obsega, davkov ali katastralnega čistega dohodka, in ali naj se tudi najmanjša posestva zakonu podvržejo?

Kalamitete, kojih odstranjenje se z vprašavnim zakonom namerava, namreč jednako ravnanje z vsemi dediči posestnika in lastninska skupnost vseh dedičev glede zapuščine, napravljajo tist slab vpliv, ki je napotil vlado do rešilnih korakov, samo na kmetski stan kot tak, tedaj le na one posestnike pohištev in zemljišč, kateri s svojim posestvom sami gospodarijo in svoja zemljišča s pomočjo svojih domačih in poslov sami obdelujejo, in pri katerih je lastno delo pogoj njihove gospodarstvene ekzistence.

Po tem takem morajo se k gospodarstvenim posestvom, ki naj bi se zakonu podvrgla, vsa ona gospodarstva brez ozira na obseg zemljišč, ali na visokost davkoplachevanja ali katastralnega čistega dohodka prištevat, pri katerih se ravno imenovani kmetsko posestvo kot tako karakterizirajoč znak nahaja.

Pri tem bi se pa tudi ne smelo razločevati med deželno-knjižnimi in nedeželno-knjižnimi posestvi, vsaj na Kranjskem ne, kjer tudi deželno-knjižna posestva na minimum obsega niso zavezana in kjer so tudi samo zgoraj izraženemu kriteriju primerna kmetska posestva popolnoma ali deloma vpisana v deželno knjigo.

Ad 2.

Ali naj se zakon še le tedaj rabi, če je posestnik posestvo v za to namenjeno knjigo, tako imenovano „Höferolle“ (pa hanoverskem zakonu), vknjižiti dal?

Konsekventno z odgovorom na vprašanje ad 1. moramo se ad 2. izraziti, da bi se tako skrčenje uporabe zakona samo na posestva, ki so vknjižena v „Höferolle“, ne smelo statuirati.

Ad 3.

Kako naj se brezdvomno določi, kateri deli posestva iz celega zemljišča posameznih kmetij pripadajo k tisti gospodarstveni celoti, katera bi se temu zakonu podvrgla?

Ker so se že sub. 1 in 2. znaki vprašavnega posestva kot kmetskega posestva s sub 1 preciziranim znakom kot pogojem rabe vprašavnega zakona določili, tedaj odpade samo na sebi razločevanje med alternativami hanoverskega zakona, kateri vknjižbo v „Höferolle“, in vestfalskega načrta, ki minimum čistega dohodka za pogoj stavi.

Ad 4.

Kako naj prvi dedič inventar posestva (fundus instructus) prevzame?

Katera določba zadostuje v tem oziru najbolj namenu, dediču, ki je prevzel posestvo, pripomoči, da se bo v posesti gospodarstva vzdržal, ter da mu bo kedaj moč, svojemu nasledniku posestvo neprikrajšano prepustiti?

Ali naj se posebno v ta namen prvemu dediču hanoverska tretjina 20kratnemu letnemu dohodku jednake vrednosti posestva in tretjina povprečni kupni ceni jednake vrednosti inventara kot tako imenovani „praecipium“ odmeri; ali naj pa se po vestfalškem načrtu naravnost stokratni katastralni čisti dohodek kot vse dediče vezajoča skupna cena dedščine smatra?

Vrednost posestva naj se po čistem katastralnem dohodku s primerno kapitalizacijo določi, kateri modus se vsled svoje priprostosti in javnosti najbolj priporoča. V tako določeni ceni pa

so že obsežena stanovalna in gospodarstvena poslopja kakor tudi fundus instructus. Ako bi se, naj si že bode iz katerega koli uzroka, v določbo vrednosti do sodnijske cenitve poseči moralo, tedaj naj se gledé na navado na Kranjskem, kmetska poslopja in fundus instructus ne cenijo vred v zemljišči kot celota, ampak vsaka teh kategorij naj se ceni kot za sé obstoječ predmet vrednosti.

Pri tem bi se pa ne smelo misliti na poseben „praecipium“ za prvega dediča, ker bi bil ta tako že vsled takega rektificiranja cenitve in vsled sledečih spodaj zaznamenovanih olajševanj v plačilnih pogojih zadosti v prednosti.

Ad 5.

Kako naj se poklic k prvemu dediču normira?

Ali naj velja zakon, kakor na Hanoveranskem, le za potomce zapustnikove, ali pa, naj se kakor na Vestfalškem, na vse postavne dediče razširi?

Motiv, da postane mogoč vsled nakopičenja dedinskih dolgov nemoten obstanek kmetije, velja ravno tako za potomce zapustnikove, kakor za njegove stranske sorodnike; ni tedaj uzroka, da bi se stransko sorodništvo izključilo. Po tem takem bili bi po civilnem zakoniku poklicani postavni dediči, vendar pa z omejenjem sukcesije, po pravilu primogeniture v možkeji vrsti, in še le, ko bi možkih postavnih dedičev ne bilo, v ženskeji vrsti. Ker bi se pa lahko pripetilo, da bi po tem posebnem redu sukcesije poklicani postavni dedič v prevzetje gospodarstva ne bil sposoben, ali da bi sploh tehtni uzroki proti njemu bili, tedaj naj bi se po predlogu vdove zapustnikove, eventuelno oskrbnitva dedičev in pri polnoletnih dedičih po predlogu družbinskega sveta in slednjič po naredbi sodnije izjema od tega posebnega reda o dednem nasledovanji statuvirati, in kak drug dedič v prevzetje kmetije določiti smel.

Ad 6.

Ali bi bilo želje vredno, da se v zakon postavi določba po izgledu vestfalškega zakona od leta 1836. zadevajoča prvemu dediču dodeljeno olajševanje pri izplačevanji sodedinskih deležev?

Želeti bi bilo, da bi za slučaj, ako ni pogodbine ali oporoške naredbe umrlega kakor tudi za slučaj, da se med prvim dedičem in sodediči dotična pogodba ni sklenila, ex lege kolikor mogoče ravno isto veljalo, kar se v takih oporoških ali pogodbinih naredbah navadno izraža.

Ker je tedaj, kakor se je pri odgovoru na glavno vprašanje že reklo, na Kranjskem in v sosednih deželah navada, da se ali z oporoko ali pa s pogodbo določi, da mora dedič, ki je dedšino prevzel, deleže sodedičev izplačati še-le pri njihovem vstopu v polnoletnost ali pri prejšnjem izključenji sodediča iz do tedaj s posestnikom skupnega pohoševanja, ter da je do tedaj obrestenja oproščen, in da sme od sodedičev proti izdržavanju pomoč pri gospodarstvu terjati, tedaj se mora svetovati, da se kolikor mogoče jednake določbe tudi v vprašavni zakon postavijo.

Ad 7.

Ali bi ne bila posebna določba za slučaj potrebna, ako je bil zapustnik pri svoji smrti samo sopoestnik kmetije?

Ali je splošna lastninska skupnost med zakonskimi in ali so sploh druge ženitovanske pogodbe za vzdrževanje posestva ugodne?

Ali bi ne bilo sploh želeti, da se pravna razmera glede preživečega soproga natančneje uravna?

Preživečemu soprogu kot neposestniku kmetije dala bi se lahko v smislu prejšnjega avstrijskega zakonodajstva s tem prednost, pa bi mu bilo na prosto voljo dano, da celo kmetijo kot prvi dedič prevzame.

Institut splošne vkupnosti posestev je pri nas menj v navadi in bi smel zaradi tega neugoden biti, ker bi se vsled tega izročilne pogodbe in ž njimi tudi stroški in pristojbine pomnožile.

Ad 8.

Ali naj se pri podedovanji temu zakonu podvrženih posestev tudi pravica do dolžnega dela fakultativnemu kratenju podvrže?

Iz predstoječega razvidi se nepotreba instituta tako zvanih „Höferollen“, kakor na dalje tudi nepotreba še drugih razen, zgoraj

nasvetovanih prednostij za prvega dediča, tedaj tudi nepotreba skrčenja pravice do dolžnega dela sodedičev.

Ad 9.

Ali naj se tedaj, ako je več posestev v zapuščini, tudi ta zakon vporabi?

Tudi tu nasvetovala se je vporaba prvega zakona.

Ad 10.

Kake druge določbe bi se morale z ozirom na deželne razmere še v zakon sprejeti?

Deželnej navadi bi bilo primerno, da se naj v zakon norma vzprejme, da ima preživeč soprog, ako je ob jednom zastopnik še mladoletnega prvega dediča, do dosežene polnoletnosti tega dediča v posestvu gospodariti, ne da bi polagal letne račune in potem, ko je gospodarstvo prepustil, do smrti ali do družega zakona na posestvu stanovati ter da ima pravico do živeža.

Ad 11.

Kako naj se pristojbine za vknjižbo in izknjižbo v „Höferolle“ normirajo, in ali bi bilo svetovati, da se dedinski davek, ki bi se plačeval za kmetijo, spremeni v pristojbinski ekvivalent?

Lzreklo se je že pri odgovoru na glavno vprašanje, da je glavna potreba k povzdigi kmetskega stanu v reformi zakona o pristojbinah. Med mnoge sem spadajoče spremembe prištevati se mora vsekako tudi ta, da bode, ali je že vknjižba v „Höferolle“ normirana ali ne, prvi dedič na vsak način manj pristojbin plačevati imel, kakor drugi, ki si kaka posestva prisvoje.

V Ljubljani dné 5. marca 1882.

Za kolegij kranjskih beležnikov predsednik:
Dr. Jernej Zupanec.

Odvetniška komora pa je dala naslednji odgovor.

Visoko c. kr. predsedništvo!

Zadostovaje ukazu, zadevajočemu eventuelno upeljavo tako zvanega „Höferecht“, izraža komora kranjskih odvetnikov po svojem posvetovanji in sklepu naslednje

mnenje:

Komora kranjskih odvetnikov razumeva svojo nalogo glede izražanja mnenja, zadevajočega eventuelno upeljavo tako zvanega „Höferecht“ ali temu jednakega pravnega instituta tako, da ima svoje mnenje izraziti le glede na razmere malega posestnika na Kranjskem. Uvaževala je tedaj najprvo, je li uzrok, katerega je visoka vlada za potrebo upeljave take pravne institucije v Avstriji zaznamenovala, tudi za Kranjsko veljaven, potem, je li nameravano sredstvo za Kranjsko primerno, da se dotični namen doseže in slednjič, zahtevajo specijelne deželne razmere na Kranjskem upeljavo take pravne institucije.

I. Visoka vlada navaja kot uzrok eventuelni upeljavi novega instituta v Avstriji okoliščino, da v nekaterih pokrajinah ali deželah te stranske državne polovice zadolženje malega posestnika strahovito napreduje in da se mora jeden izmed uzrokov tega zadolženja v onih hipotekarnih dolgovih iskati, kateri so nastali vsled razdeljenja posestev na jednake dele med dedinske naslednike malega posestnika.

Odvetniška komora sicer ne more resnice istinitosti tajiti, da je mali posestnik tudi na Kranjskem deloma zadolžen, v mnogih krajih morda celo preobdolžen; nikoli pa ne more kot svoje prepričanje izreči, da je to zadolženje ali tudi preobdolženje nasledek dedinske razdelitve na jednake dele med dediče malega posestnika. Kajti že tukaj mora odvetniška komora strogo poudarjati, da na Kranjskem primeroma redko kedaj zakonito nasledovanje nastopi, ker se je večinoma za dedinsko nasledovanje po oporoki ali pogodbi skrbelo. Ako se tedaj tudi na Kranjskem zadolženje in deloma preobdolženje malega posestnika, pa tudi le v nekaterih posameznih delih kakor n. pr. na Dolenjskem in v nekaterih krajih Notranjskega, konstatirati mora, se pa vendar uzrok vsemu temu ne more pripisovati zakoniti razdelitvi zapuščin, temveč drugim okoliščinam, katere tu navesti se komora kranjskih odvetnikov vzdržati ne more.

Razun elementarnih nezgod in cele vrste sledečih slabih letin, katere so posebno Dolenjsko zadevale, more se splošno kot uzrok zadolženja malega posestnika na Kranjskem navesti, da je prehod iz naturalnega gospodarstva v denarno gospodarstvo malega po-

sestnika v odvisnost od kapitala spravil, katera odvisnost ga pri pomanjkanji vsakega napredovalnega razvoja in ker svojih lastnih in svojega posestva moči popolnoma porabiti ne more, toliko manj sposobnega stori, da bi plačeval neizmerno narastajoča javna bremena, katera ga v vsakem trenutku zadevajo, v kojem se le živega pokaže.

Kot vzrok zadolženja malega posestnika na Kranjskem se mora dalje navesti, da se je za njegovo omiko v gospodarstvenem oziru premalo skrbelo in se premalo pazilo na gospodarstveni kredit.

Pred vsem pa so glavni vzroki zadolženja malega posestnika na Kranjskem že njegove moči prevladajoča javna bremena, visoke, mnogokrat še celo krivično izračunjene pristojbine za posestveno spremembo, draga obravnavanja, primoranje k notarstvu in legaliziranju, ki jako mnogo stane, katere okoliščine pri prehodu posestva na koga družega temu dohodke za več let naprej odvzemo.

Sploh naj pa bo h koncu tudi še rečeno, da je narastajoče zadolženje splošna kalamiteta in da kmetiski stan ni jedini stan, ki vsled tega trpi.

II. Temu stanu zadolženja malega posestnika hoče visoka vlada opomoči z vpeljavo novega dedinskega prava. To pravo principijelno statujira, da ima dedič posestnika, kateri je poklican k nasledovanju na kmetiji, prednost na škodo sodedičev; vendar pa naj se to le fakultativno in brez skrčenja dispozicijske zmožnosti posestnika zgoditi more.

Visoka vlada meni tedaj, da mora za malega posestnika poseben zakon o dedovanji izdati, da zabrani razdelitev posestva na jednake dele in tako zadolženje kmetije in razkosanje.

Da se zadolženje kmetij na Kranjskem le v manjšini vsled razdelitve dedšine na jednake dele prouzroči, bilo je že rečeno, pa tudi razkosanje kmetije zgodi se v najmanjših slučajih vsled dedšine.

Proti izdajanju posebnega zakona o dedovanji za jeden stan mora se odvetniška komora zaradi tega izreči, ker se sme izjema v splošnem pravu le tam statujirati, kjer je absolutno potrebno, dalje, ker meni, da je napad na tradicionalne pravne principe, in to je ravno zakon o dedovanji, toliko nevarnejši, ker je destruktivna stranka družbe v svoj program tudi odstranjenje

obstoječega zakona o dedovanji sprejela in slednjič, ker bi bilo stvarjenje takih posebnih pravic podlaga prejudicu, ki bi jednotnosti prava le škodoval.

Odvetniška komora smatra pa — vsaj kar se tiče razmer na Kranjskem — od vlade nasvetovani zakon za popolnoma nesposobno sredstvo, da se ž njim odstrani razdelitev in zadolženje kmetij.

Po predlogu visoke vlade naj to pravo le fakultativno in brez skrčenja dispozicijske zmožnosti posestnika v življenje stopi, t. j.: posestnik sme kmetijo tako zadolžiti, kakor razdeliti; ker pa se pri nas na Kranjskem, kakor se je dokazalo, zadolženje in razdeljenje kmetije le redkokdaj vsled jednake razdelitve dedšine med dediči prouzroči, — tedaj se mora tudi misliti, da prednosti tako zvanega prvega dediča proti drugim uzrokom kmetijskega zadolženja ne bodejo trdnejšega storile.

III. Ali razmere na Kranjskem specijelno vpeljavo jednakega instituta zahtevajo?

Na to vprašanje se je že z uvaževanjem ad I. in II. odgovorilo.

Pri malem posestvu zakonito nasledovanje na Kranjskem navadno ne nastopi.

Večidel se že v ženitovanjskem pismu določi glede nasledovanja v posesti kmetije. Kjer pa se to ne stori, določi se z oporoko.

Najnavadnejši način pa je vtemeljenje singularne sukcesije po aktu inter vivos, tako zvano izročilno pogodbo.

Sme se za tradicionalno navado malega posestnika na Kranjskem smatrati, da v vseh teh slučajih posestnik za obstanek kmetije skrbi in da sodediči nasledniku v posesti brez nevoščljivosti prednosti privoščijo, katerih je na njih stroške deležen postal, da lažje posestna bremena nosi.

Ker je tedaj jednaka razdelitev pri kmetijah na Kranjskem le redka prikazen, je za razmere na Kranjskem statuviranje takega prava samo ob sebi odveč, in vsled zgoraj navedenih uzrokov tudi nepraktično in bi vsaj na Kranjskem ne imelo onega uspeha, kateri se pričakuje.

Sploh naj se še to omeni, da je prosta razdelitev posestva že izza časa francoskega zasedenja na Kranjskem v zakoniti navadi, ter da se je pri tem malemu posestvu popolnoma dobro godilo,

dokler niso drugi uzroki, ki so se zgoraj navedli, njegovo zadolženje deloma proužročili.

Vsled teh uvaževanj mora komora kranjskih odvetnikov glede na razmere na Kranjskem vprašanje:

Ali bi bil razmeram na Kranjskem zakon o tako zvanem dvorskem pravu primeren, kateri bi na podlagi proste volje posestnika in brez skrčenja njegove dispozicijske prostosti do njegovega posestva singularno dedinsko pravo statuviral? — zanikati, zaradi česar odgovor na natančnejše vprašanje odpade.

Slovenščina pred sodnijami.

C. kr. okrajna sodnija v Loki sprejela je v neki pravdni zadevi slovensko pisan apelacijski odgovor, inrotulirala potem apelacijske akte ter jih predložila c. kr. nadsodnji v Gradec.

Z odločbo od 22. februvarja 1882, št. 2631, pa je omenjena nadsodnija naslednje zaukazala:

Gledé na to, da se imajo po §. 13. obč. sod. reda stranke in njihovi zastopniki v svojih spisih posluževati v deželi navadnega jezika, v katerem jeziku izdavat se morajo, kar se samo ob sebi ume, tudi sodnijske odločbe; gledé na to, da je bil v vojvodini kranjskej od vpeljave občnega sodnega reda izključljivo samo nemški jezik pri sodnijah navadni deželni jezik, v katerem jeziku morale so torej po §. 13. obč. sod. reda vse sodnijske vloge pisane biti, in v katerem jeziku izdavale so se tudi vse sodnijske odločbe; gledé na to, da se ta v zakonu opravičena raba nemškega jezika kot izključljivo jedinega v deželi navadnega sodnega jezika niti po zakonu niti po naredbi z močjo zakona izdani, ni premenila ali skrčila; gledé na to, da so justičnega ministra ukazi od 15. marca 1862, št. 865, in od 5. septembra 1867, št. 8636 in 9396 imeli samo namen, da bi se pri notranjem, uradnem občevanji sodnij s strankami, katere so jedino le slovenskega jezika zmožne, tem zadnjim olehčanja dodelila; gledé na to, da se pri spisatelji apelacijskega odgovora de praes. 13. decembra 1881, št. 6502, zgorejšnji pogoj vporabiti ne more; gledé na to, da se mora pri vsem tem v slovenskem jeziku sestavljeni